
Skjønnlitterært om kjærlighet og dødshjelp

BØKER AV, OM OG FOR LEGER

Linn Ullmann har med romanene *Før du sovner* (1998) og *Når jeg er hos deg* (2001) etablert seg som en av våre fremste yngre norske forfattere. I romanen *Nåde* møter vi den tidligere kulturjournalisten Johan Sletten. Han rammes av en uhelbredelig kreftsykdom; en «rotte» har tatt bolig i kroppen hans. Sletten (han opplever det respektløst at fremmede leger bruker fornavnet hans) har farens grufulle og uverdige død i minne. Dette er en av grunnene til at han inngår en avtale med sin kone Mai om at hun må hjelpe ham til å gjøre det slutt når livet ikke er til å holde ut. Mai er lege og besitter den kunnskapen som trengs til å yte slik hjelp, men hun har moralske og juridiske betenkeligheter. Hun lover likevel å hjelpe ham.

Nåde gir ikke noe entydig svar på de vanskelige etiske og samfunnsmessige dilemmaer som knytter seg til aktiv dødshjelp. Romanen bidrar snarere til å utdype og nyansere spørsmål knyttet til selvbestemmelse og livets avslutning. Johan Sletten er først og fremst redd for å miste kontroll. Det er derfor tankevekkende at det er hans egne bestrebelser myntet på å hindre tap av kontroll som resulterer i at han faktisk mister kontrollen på dødsleiet. Kan man virkelig, som Mai hevder, kjenne et annet menneske bedre enn noen annen?

Aktiv dødshjelp er et veletablert tema i skjønnlitteraturen (1). I en nordisk sammenheng er det naturlig å nevne *En gammal kärlek* (1995) av PC Jersild. Det er mange likheter mellom Ullmanns og Jersilds tekst. *Nåde* byr imidlertid på en enklere og mer gripende beretning, uten de filosofiske ambisjonene man finner i *En gammal kärlek*. Beretningen om Johan Sletten og Mai tematiserer aktiv dødshjelp, men romanen har i tillegg store kvaliteter når det gjelder skildringen av hvordan alvorlig kreftsykdom kan endre og prege et menneske.

Jan C.Frich

Nevrologisk avdeling

Ullevål universitetssykehus

LITTERATUR

1. Euthanasia: literature, arts, and medicine database.
<http://endeavor.med.nyu.edu/lit-med/lit-med-db/webdocs/webkeywords/euthanasia.kw.html> (18.11.2002).
-

Publisert: 10. desember 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. februar 2026.